
Planetary Health Report Card

(Tıp Fakültesi):

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ

2023-2024 Yazar Takımı:

- Öğrenciler: Melisa Karakısa*, Amirreza Shargimarandi, Ecem Banu Güngör, Ezgi Selamet, Hüda Eroğlu, Kübra Demir, Mehmet Emin Ilıklı
- Fakülte mentörü: -
- *Birincil İletişim kurulacak kişi: Melisa Karakısa, melisa.karakisa@hotmail.com

Sonuçların Özeti

Genel	D
Müfredat	D
<ul style="list-style-type: none"> Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki program vardır, öğrenim hedefleri aynı olmasına rağmen derslerde gezegensel sağlığın içeriği farklılıklar ve eksiklikler göstermektedir.Özet iki programın puan ortalaması alınarak hazırlandı.Gezegensel sağlık içeriklerinin dikey dağılımını eksik bulduk.Genelde prelinik dönemlerde yer verilmiştir. Öneriler : Gezegensel sağlık iletişimini, hastalarla olan iletişime dahil etme konusunda öğretimde eksiklikler var. Bu, klinik beceriler eğitimin yıllarına dahil edilmelidir. Ayrıca hekim adaylarının gezegensel sağlık bilinci kazanması için öğrenme hedeflerinde her modüle eklenmesi gereklidir.	
Disiplinler Arası Araştırma	C
<ul style="list-style-type: none"> Ondokuz Mayıs Üniversitesinde gezegensel sağlık konulu çeşitli seminerler düzenlendi ve kısıtlı sayıda araştırmacı bu konularda araştırmalar yaptı.Bu seminerler direkt tıp fakültesinde düzenlenmedi. Yapılan çalışmaların duyurulması için özel bir web sitesi bulunmamaktadır, üniversitenin resmi internet sayfasında duyurulmaktadır. Öneriler: Tıp fakültesinin ev sahipliğini yaptığı gezegensel sağlık ve iklim değişikliği konulu seminer ve kongreler düzenlenmelidir. Ayrıca yapılan çalışmalar özel bir web sitesinde yayınlanmalıdır.	
Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk	D-
<ul style="list-style-type: none"> Ondokuz Mayıs Üniversitesi toplumsal hizmet çalışmaları sınırlıdır. Kurumda öğrenci kulüplerinin seminer materyalleri dışında gezegen sağlığı ilişkili çalışmalar tekil örneklerde gözlemlenmektedir,Tıp fakültesinde nadirdir. Öneriler:Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Departmanı, primer eğitimler düzenlemeli: Toplumsal cinsiyet atölyesi gibi konulara ağırlık vermeli, zoonozlar hakkında paneller düzenlemeli. Dekanlık, hastane içinde gezegen sağlığı ile ilgili bilgilendirici materyallere öncelik vermelidir. Tıp eğitiminde sürdürülebilir beslenme, sürdürülebilir sağlık hizmetleri gibi konulara daha fazla yer verilmeli, mezuniyet sonrası eğitimler ve hasta eğitimlerinde de eksikler tamamlanmalıdır.	
Öğrenci Girişimlerine Destek	D
<ul style="list-style-type: none"> Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Tıp Fakültesi, Gezegensel Sağlık odaklı öğrenci topluluklarını ve projelerini desteklemektedir. Öneriler: Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde kurulan topluluklar direkt olarak Gezegensel Sağlık ve sürdürülebilirlik için çalışmalar yürütse de Tıp Fakültesi Öğrenci Toplulukları'ndan bu şekilde kapsamlı bir proje çıkmamıştır. Tıp Fakültesi Öğrenci Toplulukları olarak ve fakülte öğretim üyesi desteği ile daha fazla çalışma yürütülebilir.Öğrenci çalışmalarına dekanlık tarafından daha çok öncelik ve bürokratik süreçlerde kolaylık sağlanabilir.	
Kampüs'ün Sürdürülebilirliği	D
<ul style="list-style-type: none"> Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin kampüs sürdürülebilirliğini arttırmaya yönelik çalışmalar yaptığı görülmektedir, ancak karbon ayak izini azaltma, sürdürülebilir politikaları oluşturma ve uygulama konusunda eksiklikleri vardır. Öneriler: Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin, karbon ayak izini azaltmaya yönelik stratejik plan, ürün tedariki ve düzenlenen etkinlikler için sürdürülebilirlik yönergeleri geliştirmesini, üniversitedeki atık kutularının verimli kullanımı için bilinçlendirme çalışmaları yapması, binaların tasarımı ve inşasında sürdürülebilir politikalar tasarlanmasını öneriyoruz.	

Amaç Bildirisi

Gezegensel Sağlık , İnsan Sağlığıdır.

Planetary Health Alliance , gezegensel sağlığı “İnsanların sorumlu olduğu dünya'nın doğal sistemlerindeki bozulmalarının , insan sağlığı ve dünya üzerindeki tüm canlılar ve yaşamları üzerindeki etkilerini analiz etmeye ve ele almaya odaklanan çözüm odaklı, disiplinler arası bir alan ve sosyal hareket” olarak tanımlıyor. Bu özellikle geniş bir tanımdır ve su kıtlığı, değişen gıda sistemleri, kentleşme, biyolojik çeşitlilikteki değişimler, doğal afetler, iklim değişikliği, değişen arazi kullanımı ve arazi örtüsü, değişen biyo-jeo-kimyasal akışlar ve küresel kirlilik dahil olmak üzere çevre sağlığını etkileyebilen birçok yönü kapsamayı amaçlamaktadır. İnsanlığın sağlığı çevremize bağlıdır ve çevremiz hızla ve yıkıcı bir biçimde değişmektedir. Dünya Sağlık Örgütü iklim değişikliğini “21. yüzyılda küresel sağlığa yönelik en büyük tehdit” olarak adlandırsa da, birçok tıp fakültesinin kurumsal öncelikleri, insan sağlığına yönelik bu tehlikenin aciliyetini yansıtmamaktadır.

Geleceğin sağlık profesyonelleri olarak, insan kaynaklı çevresel değişikliklerin hastalarımızın sağlığı üzerindeki etkilerini ele almaya hazır olmalıyız. Bu hazırlık tıp eğitimimizi veren kurumların elindedir. Tıp öğrencilerini iklim değişikliği ve diğer insan kaynaklı çevresel değişikliklerin sağlık üzerindeki etkileri konusunda eğitmekten, sağlık etkilerini ve çözümlerini daha iyi anlamak için araştırmalar yapmaktan, ilgili öğrenci girişimlerini desteklemekten, mümkün olduğunca sürdürülebilir uygulamaları benimsemekten, çevresel tehditlerden en çok etkilenen çevredeki topluluklarla ilişki kurmaktan kurumlarımızı sorumlu tutmamız zorunludur. İklim değişikliği ve çevresel tehditler savunmasız nüfusları orantısız bir şekilde etkilediğinden (örneğin, beyaz olmayan topluluklar, sağlık tehditlerine duyarlı yaşlı yetişkinler ve kaynaklar yönünden fakir ortamlardaki bireyler), bu konular doğası gereği eşitlik ve adalet sorunlarıdır.

Tıp fakülteleri arasında gezegen sağlığı bilincini ve sorumluluğu artırmak amacıyla, tıp öğrencilerinin uluslararası düzeyde kullanabilecekleri ve kendi kurumlarına yıllık bazda not vermek ve bunları karşılaştırmak için kullanabilecekleri bir Gezegensel Sağlık Karnesi oluşturduk. Tıp öğrencileri tarafından yönlendirilen bu girişim, tıp fakültelerini ulusal ve uluslararası olarak beş ana kategori alanında ayrı ölçekler temelinde karşılaştırmayı amaçlamaktadır: 1) gezegensel sağlık müfredatı, 2) sağlık ve çevrede interdisipliner araştırma, 3) öğrenci gezegen sağlığı girişimleri için fakülte desteği ve 4) çevresel sağlık etkilerine odaklanan toplumsal hizmet çalışmaları 5) tıp fakültesi kampüsünün sürdürülebilirliğidir.

Tanımlar ve Diğer Hususlar

- **Gezegensel Sağlık:** "Planetary Health Alliance " tarafından "insan uygarlığının sağlığı ve bağlı olduğu doğal sistemlerin durumu" olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, iklim değişikliği, azalan biyoçeşitlilik, ekilebilir arazi ve tatlı su kıtlığı ve kirlilik gibi konuların tümü gezegensel sağlık alanına girer. Hem gezegensel sağlık hem de geleneksel "çevre sağlığı", aşırı sıcaklıklar, kimyasallar, vektör kaynaklı hastalıklar vb. dahil olmak üzere insan sağlığı ile dış çevre arasındaki ilişkiyi inceler. Gezegensel sağlık, doğal sistemlerin insan kaynaklı bozulmalarıyla ilişkili potansiyel sağlık zararlarıyla açıkça ilgilenir. Bu sebeple, gezegensel sağlığın insan sağlığı odağı, bu alanı tıp fakültesi eğitimi bağlamına iyi uyarlanmış hale getirir. Bu karne boyunca, bu denli geniş konu yelpazesine atıfta bulunmak için gezegensel sağlık terimini kullanıyoruz, ancak ölçeklerin karşılanması için kaynakların açıkça "gezegensel sağlık" terimini içermesi gerekmiyor.
- **Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti:** Academy of Royal Colleges tarafından tanımlandığı gibi, sürdürülebilir sağlık hizmeti, sağlık hizmeti ortamlarındaki ekonomik, çevresel ve sosyal kısıtlamaları ve talepleri dengeleyerek gelecek nesiller için kaliteli bakımı temin etme becerisini sağlamayı içerir. Sürdürülebilir bir sağlık sistemi, nüfusun sağlığını korur, hastalık yükünü azaltır ve sağlık hizmetlerinin kullanımını en aza indirir.
- **Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE):** Mevcut ve gelecekteki sağlık profesyonellerini, sağlık profesyoneli eğitimi yoluyla çevresel olarak sürdürülebilir hizmetler sunmak için bilgi, tutum, beceri ve kapasite ile donatma süreci olarak tanımlanır ve böylece sağlık hizmetlerinin devasa çevresel etkisini azaltmak için çalışır. Gezegensel Sağlık Eğitimi, bu eğitimin kendi başına bir hedef olmaktan ziyade bu eğitimin tamamlayıcı bir parçasıdır. Bunun nedeni Gezegensel Sağlık bilgisinin gerekliliği , sürdürülebilirlik sağlık hizmetlerinin gerekliliğini tam olarak anlayabilmeye ve bunun yanında sağlığı tam olarak korumak ve geliştirmek için gereken daha geniş bilginin bir parçası olmaya bağlı olmasıdır. Özetle, SSE aşağıdaki Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Merkezi'nin üç öncelikli öğrenme hedefi kapsamındadır ve Gezegensel Sağlık Eğitimi ilk öğrenme hedefinde yer alır ve 2. ve 3. öğrenme çıktılarına ulaşmak için temel bir gerekliliktir:

1. Çevre ve insan sağlığının farklı düzeylerde nasıl etkileştiğini tanımlayın.
2. Sağlık sistemlerinin çevresel sürdürülebilirliğini iyileştirmek için gereken bilgi ve becerileri açıklayın.
3. Bir hekimin sağlığı koruma ve geliştirme görevinin, insan sağlığının yerel ve küresel çevreye bağımlılığıyla nasıl şekillendiğini tartışın.

- **Tıp Fakültesi ve Kurum:** Karnede “tıp fakültesi” belirtildiğinde, bu yalnızca Tıp Fakültesi tarafından sunulan müfredat ve kaynakları ifade eder ve üniversitenin diğer bölümlerinden (örneğin lisans bölümleri (ABD), diğer ilgili bölümler (örneğin Halk Sağlığı, Nüfus Sağlığı bölümleri) Buna karşılık karnede “kurum” belirtildiğinde üniversiteyi daha geniş anlamda kastediyoruz. Tıp öğrencileri tarafından uygun bir şekilde erişilebilen herhangi bir kaynak, kaynağın kurum içinde nereden geldiğine bakılmaksızın veya özellikle tıp öğrencilerine yönelik olup olmadığına bakılmaksızın bu ölçüğü karşılayabilir.
- **Çevresel geçmiş(Müfredat Bölümünde ölçek#19):** Bu, sağlık görevlilerine hastaların maruziyetlerini ve çevresel risk faktörlerini ortaya çıkaran tıbbi karşılaşmalar sırasında sormaları öğretilen bir dizi sorudur. Tarihsel olarak, bu, pestisitler, asbest ve kurşun gibi maruziyetlerin dikkate alınmasını içermiştir, ancak iklim değişikliğinin şekillendirdiği modern çağda, orman yangını dumanına maruz kalma, hava kirliliği ve sel sonrası küf gibi şeyleri içerecek şekilde genişletilebilir. Temel bileşenler arasında yaşam boyu ikamet yeri, mesleki geçmiş, yiyecek ve su kaynakları (örneğin endüstriyel besleme operasyonlarından elde edilen et, kirliliği düzenli balıkçılık, temiz içme suyuna erişim) ve hava kirliliğine maruz kalma yer alır.
- **Seçmeli Ders :** "Seçmeli" kelimesi, bir tıp öğrencisinin katılmayı seçebileceği ancak çekirdek müfredatta zorunluluk olmayan isteğe bağlı bir ders veya ders serisini ifade eder. Genel olarak, bu seçmeli dersler klinik öncesi müfredatta yer alır ancak okula göre değişir.
- **Staj:** Bu, ABD'de tıp öğrencilerinin bulunduğu departmanlara atıfta bulunmak için kullanılan bir terimdir, örn. Pediatri, Genel tıp, Psikiyatri. Birleşik Krallık'ta bunlara rotasyonlar veya yerleştirmeler denir.
- **Diğer hususlar:** Tıp fakültenizde iki farklı müfredata sahip birden fazla "yol" varsa (örneğin, Harvard Tıp Fakültesi'nde bir Pathways ve HST müfredat alanı vardır), her alan için bir karne doldurmayı veya yalnızca bir karne ve puanların farklı olduğu durumlarda her bir alan tarafından alınan puanların ortalamasını alın (örnek olarak 2021 Harvard ve Oxford karnelerine bakın).

Gezegensel Sağlık Müfredatı

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, ilgili gezegensel sağlık konularının tıp fakültesi müfredatına entegrasyonunu değerlendirir. Bugünün tıp öğrencileri, iklim ve diğer çevresel değişikliklerin sağlık üzerindeki etkileriyle mücadelede ön saflarda yer alacak. Bu nedenle, tıp öğrencilerinin bu değişikliklerin sağlık üzerindeki etkilerini bilecek ve gezegen sağlığı konularını ve ilkelerini daha geniş bir şekilde anlayacak şekilde eğitilmeleri çok önemlidir. Vektör kaynaklı hastalıkların değişen coğrafyası, hava kirliliğinin sağlık sonuçları, çevresel sağlık eşitsizlikleri ve afet müdahale ilkeleri gibi konular her tıp fakültesinin çekirdek müfredatının bir parçası olmalıdır.

Müfredat: Genel

1. <u>Tıp fakülteniz geçtiğimiz yılda öğrencilerine Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Eğitimi veya Gezegensel Sağlık ile ilgili seçmeli dersler (öğrenci tarafından seçilen modüller) sundu mu?</u>	
3	Evet, tıp fakültesi geçen yıl ana teması Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti eğitimi/Gezegensel Sağlık olan birden fazla seçmeli dersler sundu.
2	Evet, tıp fakültesi geçen yıl ana teması Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti eğitimi//Gezegensel Sağlık olan bir seçmeli ders sundu.
1	Tıp fakültesi geçen yıl ana teması Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti eğitimi/Gezegensel Sağlık olan herhangi bir seçmeli ders sunmadı. Ancak içeriğinde gezegensel sağlık dersi olan bir ya da daha fazla seçmeli ders sundu.
0	Hayır, tıp fakültesi gezegensel sağlık temalı ya da içeriğinde gezegensel sağlık/ Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti eğitimi konusu içeren herhangi bir seçmeli ders sunmadı.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde "Tıp Hukuku, Tıp Tarihi ve Tıbbi Etik" birinci sınıf tıp öğrencilerine sunulan 2 haftalık bir seçmeli derstir. Öğrenim hedefleri "Çevre ve Hastalık", "Hastalığa Yol Açan Çevresel Faktörler ve Hasta Hakları" konu başlıklarını da kapsamaktadır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde, ikinci sınıf tıp öğrencilerine yönelik olan SSD184 kodlu "Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre", SSD185 kodlu "Yenilenebilir Enerji Kaynakları", SSD188 kodlu "Geri Kazanma ve Sıfır Atık Uygulamaları", SSD189 kodlu "İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik" ile SSD271 kodlu "Çevresel Adalet" dersleri, her fakülteden öğrencilerin katıldığı sosyal seçmeli dersler arasındadır.

Ancak, sürdürülebilir sağlık hizmetini merkez alan bir seçmeli ders bulunmamaktadır.

Müfredat: İklim Değişikliğinin Sağlık Üzerine Etkileri

2. <u>Tıp fakültesi müfredatınız aşırı sıcak, sağlık riskleri ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiyi ele alıyor mu?</u>	
3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.

0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .
<p><i>Dönem 2 İngilizce, Injury modülünde, Environmental Health dersinde İklim değişikliği ve Aşırı sıcaklar arasındaki bağlantıdan bahsedilmiştir. Sıcak hava dalgalarının sağlık üzerine etkilerine yer verilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 5 İngilizce, Rash Diseases modülünde Egzematöz Hastalıklar dersinde Atopik Dermatiti Tetikleyen Faktörler arasında iklim değişikliğinden bahsedilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 4 İngilizce, Respiratory-Circulatory Systems and Fever modülünde, Lymphoproliferative Diseases dersinde Lyme hastalığı ve artan sıcaklarla gelen iklim değişikliği ile alakasından bahsedilmiştir.</i></p>	

3. Tıp fakültesi müfredatınız aşırı hava olaylarının bireysel sağlık ve/veya sağlık sistemleri üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?	
3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .
<i>Bu konuya Ondokuz Mayıs Üniversitesi müfredatında yer verilmemiştir.</i>	

4. Tıp Fakültesi müfredatınız iklim değişikliğinin bulaşıcı hastalıkların değişen modelleri üzerindeki etkisini ele alıyor mu?	
3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .
<p><i>Dönem 4 Solunum ve Dolaşım Bloğunda, Salmonella Enfeksiyonları dersinde iklim değişikliği ve su kirliliğinin bulaşıcı hastalıkların yayılımındaki etkisinden bahsedilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 4 Çocuk Sağlığı Bloğunda, Parazitler dersinde pis su ve parazit yayılımından bahsedilse de hastalıkların değişen modüllerine detaylı değinilmemiştir.</i></p>	

5. Tıp fakültesi müfredatınız iklim değişikliği ve hava kirliliğinin solunum sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?	
--	--

3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .
<p><i>Dönem 3 Solunum ve Dolaşım Bloğunda, Astım dersinde çevre kirliliği ve solunum hastalıkları konusuna değinilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 4 Solunum Dolaşım bloğu sürecinde, hava kirliliği ve solunum sağlığı konusuna derslerde yer yer bahsedilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 5 Acil ve Riskli Hasta bloğunda, Solunum Sistemi Acilleri dersinde çevre kirliliğinin solunum sistemi hastalıklarını tetiklediğinden bahsedilmiştir.</i></p>	

6. Tıp fakültesi müfredatınız, artan sıcaklıklar da dahil olmak üzere iklim değişikliğinin kardiyovasküler sistem sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?	
3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .
<p><i>Dönem 4 Solunum Dolaşım Bloğunda, Kronik Koroner Sendromlar dersinde artan sıcaklıklar ve koroner hastalıklar arasındaki ilişki incelenmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 4 Solunum Dolaşım Bloğunda, Pulmoner Tromboembolizm dersinde iklim ve hava olaylarının koroner hastalıklarla bağlantısına değinilmiştir.</i></p> <p><i>Dönem 4 Solunum Dolaşım Bloğunda, Kronik Kalp Yetersizliği dersinde artan hava sıcaklıkları ve kronik kardiyovasküler hastalıkların bağlantısına değinilmiştir.</i></p>	

7. Tıp fakültesi müfredatınız, çevresel bozulma ve iklim değişikliğinin ruh sağlığı ve nöropsikolojik etkilerini ele alıyor mu?	
3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Bu konuya Ondokuz Mayıs Üniversitesi müfredatında yer verilmemiştir.

8. Tıp fakültesi müfredatınız sağlık, bireysel hasta gıda ve su güvenliği, ekosistem sağlığı ve iklim değişikliği arasındaki ilişkileri ele alıyor mu?

3 Bu konu çekirdek müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir..

2 Bu konu çekirdek müfredatta **kısaca** işlenmiştir.

1 Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir.

0 Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**.

Dönem 4 Çocuk Sağlığı Bloğunda, Parazitozlar dersinde kirli su ve parazit yayılımından bahsedilmiştir.

Dönem 1 İngilizce Life Bloğunda, Introduction to Public Health dersinde temiz su ve sağlık ilişkisine değinilmiştir.

Dönem 1 İngilizce Nutrition Bloğunda, Adequate and Balanced Nutrition dersinde iklim değişikliği ve güvenli gıda, su kaynakları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Dönem 2 İngilizce Growth and Development Bloğunda, Children and Environment dersinde bireysel hasta ve temiz su bulmanın ekosistem sağlığı açısından özellikleri açıklanmıştır.

Dönem 2 İngilizce Injury Bloğunda, Environmental Health dersi bireysel hasta gıda ve su güvenliği, ekosistem sağlığı ve iklim değişikliği arasındaki ilişkileri ele alan bir derstir.

9. Tıp fakültesi müfredatınız, düşük sosyoekonomik statüye sahip olanlar, kadınlar, beyaz olmayan topluluklar, yerli topluluklar, çocuklar, evsiz nüfus ve yaşlı yetişkinler gibi dışlanmış nüfuslar üzerindeki iklim değişikliğinin aşırı etkisini ele alıyor mu?

3 Bu konu çekirdek müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir.

2 Bu konu çekirdek müfredatta **kısaca** işlenmiştir.

1 Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir.

0 Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**.

Dönem 2 İngilizce Growth and Development Bloğunda, School Health dersi çocuk hastalar ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiye değinmiştir.

Dönem 2 İngilizce Growth and Development Bloğunda, Children and Environment dersi çocuk hastalar ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiye değinmiştir.

Dönem 3 Yaşlılık Bloğunda, Yaşlanma ve Endokrin dersinde küresel ısınmanın yaşlanma ve yaşam süresi üzerindeki etkilerinden bahsedilmiştir.

9. Tıp fakültesi müfredatınız, düşük sosyoekonomik statüye sahip olanlar, kadınlar, beyaz olmayan topluluklar, yerli topluluklar, çocuklar, evsiz nüfus ve yaşlı yetişkinler gibi dışlanmış nüfuslar üzerindeki iklim değişikliğinin aşırı etkisini ele alıyor mu?

3 Bu konu çekirdek müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir.

2 Bu konu çekirdek müfredatta **kısaca** işlenmiştir.

1 Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir.

Dönem 3'te gerçekleşen Obezite Paneli'nde düşük gelir ve sağlıklı yiyeceğe erişim arasındaki bağlantı ortaya konulmuştur.

Dönem 3 Tıpta Profesyonellik Bloğunda, Göç ve Mülteciler dersinde mülteciler ve iklim değişikliği sağlık konusu kapsamında incelenmiştir.

Dönem 3 Tıpta Profesyonellik Bloğunda, İşsizlik ve Yoksulluk dersi düşük gelirli bireylerin sağlık koşullarını iklim konusu üzerinden açıklamıştır.

10. Tıp fakültesi müfredatınız, küresel olarak iklim değişikliğinin eşit olmayan bölgesel sağlık etkilerini ele alıyor mu?

3 Bu konu çekirdek müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir.

2 Bu konu çekirdek müfredatta **kısaca** işlenmiştir.

1 Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir.

0 Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**.

Dönem 3 Endokrin Bloğunda, Sağlık Coğrafyası dersi çevre, iklim, coğrafiyal sağlık dağılımlarını incelemiştir.

Müfredat: Çevre Sağlığı ve Antropojenik Toksinlerin İnsan Sağlığı Üzerindeki Etkileri

11. Tıp fakültesi müfredatınız, endüstri kaynaklı çevresel toksinlerin (örn. hava kirliliği, böcek ilaçları) üreme sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?

3 Bu konu çekirdek müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir.

2 Bu konu çekirdek müfredatta **kısaca** işlenmiştir.

1 Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir.

0 Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**.

Dönem 2 İngilizce Growth and Development Bloğunda, Factors Affecting Environmental and Fetal Development dersinde çevresel toksinlerin, özellikle hava kirliliğinin üreme sağlığı üzerindeki etkileri açıklanmıştır.

12. Tıp fakültesi müfredatınız, üniversitenizin çevresindeki nüfus ile ilgili, önemli insan kaynaklı çevresel tehditleri ele alıyor mu?

3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Ondokuz Mayıs Üniversitesinde İnsan ve Çevre etkileşiminden kaynaklı sağlık problemlerinden her sınıfta bir miktar bahsedilmesinin yanı sıra Dönem 3 öğrencilerinin Sağlık Coğrafyası dersinde çevre ve insan etkileşimlerinden kaynaklı sağlık problemlerinin yeryüzündeki coğrafi dağılışı, ortaya çıkış nedeni, etkiledikleri nüfus miktarı ve yürütülen sağlık hizmetleri hakkında ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir.

13. Tıp fakülteniz, gezegensel sağlık çözümlerinin temel bileşenleri olarak Yerli bilgi ve değer sistemlerinin önemini ne ölçüde vurguluyor?

3	Yerli bilgi ve değer sistemleri, tıp fakültesinin gezegensel sağlık eğitimi boyunca entegre edilmiştir.
2	Gezegensel sağlık çözümlerinin temel bileşenleri olarak yerli bilgi ve değer sistemleri, çekirdek müfredatta kısaca yer almaktadır.
1	Gezegen sağlık çözümlerinin temel bileşenleri olarak yerli bilgi ve değer sistemleri, seçmeli derslere dahil edilmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, gezegensel sağlık çözümlerinin temel bileşenleri olarak yerli bilgi ve değer sistemlerinin önemini vurgulamamaktadır.

14. Tıp fakültesi müfredatınız, antropojenik çevresel toksinlerin, düşük sosyoekonomik statüye sahip olanlar, kadınlar, beyaz olmayan topluluklar, çocuklar, evsiz nüfuslar, Yerli halklar ve yaşlı yetişkinler gibi dışlanmış topluluklar üzerindeki büyük etkisini ele alıyor mu?

3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.

0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .
<p><i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde bu konular ile alakalı birçok ders bulunmaktadır. Dönem 3 dersleri içinde Mülteciler ve Sağlık hakkında bir derisi bulunmaktadır. Bu derste toplumsal eşitsizlik ve entegrasyon gibi konulardan bahsedilmiştir. İşsizlik ve Yoksulluk derslerinde bu duruma farkındalık yaratıp toplumsal eşitsizlik gibi konulardan bahsedilmiştir. Ayrıca yaşlılık ve o dönemde karşılaşılan hastalıklar hakkında Yaşlılık adlı bir ders bloğu dönemi bulunmaktadır. Ancak bunların hiçbirinde çevresel etkilerden bahsedilmemiştir.</i></p>	

Müfredat: Sürdürülebilirlik

15. Tıp fakültesi müfredatınız, bitkisel bazlı bir diyetin çevre ve sağlık açısından ek yararlarını ele alıyor mu?	
3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .
<p><i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi bitkisel bazlı bir diyetin çevre ve sağlık açısından ek yararlarını ele almamaktadır.</i></p>	

17. Tıp fakültesi müfredatınız, sürdürülebilir klinik uygulamaların aşağıdaki bileşenlerine <u>çekirdek müfredatı</u> içerisinde yer veriyor mu? (her biri için ayrı puan)	
2	Aşırı tıbbileştirme, aşırı inceleme/tetik ve/veya aşırı tedaviden kaçınmanın sağlıksal ve çevresel ek yararları
2	İlaçların çevresel etkisinin ve aşırı reçete yazmanın iklim sağlığına zarar vermenin nedenleri olmaları. Alternatif olarak, mümkün olduğunda reçete yazmayı ve bunun çevresel ve sağlıkla ilgili ek yararlarını öğretmek bu ölçeği tamamlayacaktır.
1	Tıp 2 diyabet için uygun durumlarda egzersiz veya yoga dersleri gibi farmasötik olmayan durum yönetiminin; mental sağlık için bahçe işleri gibi sosyal grup faaliyetlerinin; bisiklet programları gibi aktif ulaşımın, sağlıksal ve çevresel açıdan ek faydaları. Bu, Birleşik Krallık'ta yaygın olarak sosyal reçete yazma olarak bilinir.
1	Cerrahi sağlık hizmetlerinin gezegensel sağlık ve iklim krizi üzerindeki çevresel etkisi ve bunun nasıl hafifletilebileceği

1	Anestezik gazların , sağlık sisteminin karbon ayak izi üzerindeki etkisi ve total intravenöz anestezi veya azaltılmış sera gazı emisyonları ile çevreye daha az zararlı anestezik gaz seçeneklerinin seçilmesi gibi anestezinin çevresel etkilerini azaltmanın yolları
1	Solunum cihazlarının sağlık hizmetinin karbon ayak izi üzerindeki etkisi ve ölçülü doz inhalerlere göre kuru toz inhalerlerin çevresel avantajı.
1	Kliniklerde atık üretimi ve klinik faaliyetlerde israfı azaltmaya yönelik stratejiler (örn. servislerde veya polikliniklerde tek kullanımlık ürünler)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Dönem 4 Endokrin Bloğunda, Tıp 2 Diyabetin Yönetimi, Endokrin Öykü pratiğinde egzersizin Tıp 2 Diyabete faydaları incelenmiştir. Ancak çevresel ek faydalarından bahsedilmemiştir.</i> 2. <i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesinde tek kullanımlık ürünlerin israfının engellenmesi için tıp öğrencileri eğitmenler tarafından eğitilir, uyarılar mevcuttur.</i>

Müfredat : Klinik Uygulamalar

18. Hasta görüşmelerine yönelik eğitimler için, tıp fakültenizin müfredatı, hastalarla iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkileri hakkında konuşma stratejileri sunuyor mu?	
2	Evet, çekirdek müfredat hastalarla iklim değişikliği hakkında konuşmak için sunulan stratejileri içerir.
1	Evet, seçmeli dersler hastalarla iklim değişikliği hakkında konuşmak için sunulan stratejileri içerir.
0	Hayır, hastalarla iklim değişikliği hakkında konuşmak için sunulan stratejileri içermez..
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi müfredatı hastalarla iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkileri hakkında konuşma stratejileri sunmamaktadır.</i>	

Müfredat: Gezegenel Sağlık için İdari Destek

19. Tıp fakülteniz şu anda Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimini (SSE) /gezegenel sağlık eğitimini uygulama veya iyileştirme sürecinde mi?	
4	Evet, tıp fakültesi şu anda SSE/gezegensel sağlık eğitiminde büyük iyileştirmeler yapma sürecindedir.
2	Evet, tıp fakültesi şu anda SSE/gezegensel sağlık eğitiminde küçük iyileştirmeler yapma sürecindedir.
0	Hayır, gezegenel sağlık eğitiminde devam etmekte olan iyileştirmeler yoktur.

19. Tıp fakülteniz şu anda Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) /gezegensel sağlık eğitimini uygulama veya iyileştirme sürecinde mi?	
4	Evet, tıp fakültesi şu anda SSE/gezegensel sağlık eğitiminde büyük iyileştirmeler yapma sürecindedir.
2	Evet, tıp fakültesi şu anda SSE/gezegensel sağlık eğitiminde küçük iyileştirmeler yapma sürecindedir.
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) /gezegensel sağlık eğitimini uygulama ve geliştirme sürecinde değildir.</i>	

21. Daha önce belirtilen Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) / gezegensel sağlık konuları, çekirdek müfredata dikey olarak ne kadar iyi entegre edilmiştir?	
6	Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) / gezegensel sağlık konuları, çekirdek müfredata iyi entegre edilmiştir.
4	Bazı Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) / gezegensel sağlık konuları, çekirdek müfredata uygun şekilde entegre edilmiştir.
2	Gezegensel sağlık/SSE entegre değildir ve öncelikle bağımsız ders(ler)de ele alınır.
0	Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi çok az var/hiç yok.
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi tarafından Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) gezegensel sağlık konuları çekirdek müfredata dikey olarak entegre edilmemiştir.</i>	

22. Tıp fakülteniz, gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin tıp öğrenimi boyunca içerik olarak dahil edilmesinden sorumlu olacak ve özel olarak denetleyecek bir fakülte üyesi istihdam ediyor mu?	
1	Evet, tıp fakültesinde gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin müfredat entegrasyonunu denetlenmesinden sorumlu belirli bir fakülte/personel üyesi vardır.
0	Hayır, tıp fakültesinde gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin müfredat entegrasyonunu denetlenmesinden sorumlu belirli bir fakülte/personel üyesi yoktur.
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi, gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin tıp öğrenimi boyunca içerik olarak dahil edilmesinden sorumlu olacak ve özel olarak denetleyecek bir fakülte üyesi istihdam etmemektedir.</i>	

İngilizce ve Türkçe öğretim puanları sırasıyla 18 ve 22'dir , bunların ortalaması alınmıştır.

Bölüm Toplamı (72 üzerinden 32)	20 (18+22)/2
--	-------------------------

İnterdisipliner Araştırma

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, tıp fakültesinde ve daha geniş bir kurumda interdisipliner gezegensel sağlık araştırmalarının niteliğini ve niceliğini değerlendirir. Sağlık ve çevre arasındaki etkileşimler karmaşık ve çok faktörlüdür. İklim değişikliği, çevre bilimi perspektifinden kapsamlı bir şekilde incelenmiş olsa da, gezegensel sağlık gelişmekte olan bir alandır. Yetenekli **araştırmacılara** ve araştırma kaynaklarına sahip önde gelen sağlık kurumları olarak tıp fakülteleri, iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkilerini ve antropojenik çevresel toksinleri inceleyen araştırmalara yatırım yapmalıdır. Bu yükümlülük özellikle güçlüdür çünkü toplum ve politika yapıcılar, insan sağlığı üzerindeki etkileri vurgulandığında iklim değişikliğine karşı daha dikkatlidir.

1. Tıp fakültenizde gezegensel sağlık araştırması ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırması yapan araştırmacılar var mı?

3	Evet, tıp fakültesinde birincil araştırma odağı gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri olan öğretim üyeleri var.
2	Evet, tıp fakültesinde gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırmalar yürüten öğretim üyeleri var, ancak bunlar onların birincil araştırma odağı değil.
1	Kurumda gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmacıları var ama hiçbirinin tıp fakültesiyle ilişkisi yok.
0	Hayır, kurumda veya tıp fakültesinde şu anda gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmacıları yok.

Fakültemizde başta Halk sağlığı ana bilim dalında ve diğer klinik branşlarda çevre sağlığı üzerine çalışmalar yapan öğretim üyelerimiz var, ancak birincil odakları değil.

2. Kurumunuzda interdisipliner gezegensel sağlık araştırmaları için özel bir departman veya enstitü var mı?

3	İnterdisipliner gezegensel sağlık araştırmaları için ayrılmış en az bir bölüm veya enstitü vardır.
2	İnterdisipliner gezegensel sağlık araştırmaları için ayrılmış bir bölüm veya enstitü yoktur ancak gelecek 3 yıl içinde açılması planlanmaktadır.
1	Bir İş ve Çevre Sağlığı departmanı var, ancak gezegensel sağlık araştırmaları için interdisipliner bir departman veya enstitü yok.
0	Özel bir departman veya enstitü yok.

Öncelikle fakültemiz bünyesinde bulunan 'Halk Sağlığı' departmanının akademik takviminde bulunan derslerde gezegensel sağlık konusuna uyan dersler bulunmaktadır. Bunun dışında üniversitenin 'Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi' bulunmaktadır.

3. İklim değişikliğinden ve çevresel adaletsizlikten orantısız bir şekilde etkilenen toplulukların tıp fakültenizdeki araştırma gündemi hakkında fikirler sunduğu veya kararlar aldığı bir süreç var

mı?	
3	Evet, iklim ve çevre adaletsizliğinden etkilenen topluluk üyelerinin iklim+çevre araştırmaları gündemi hakkında karar alma yetkisine sahip olduğu bir süreç var.
2	Evet, iklim ve çevre adaletsizliğinden etkilenen topluluk üyelerinin iklim+çevre araştırma gündemi hakkında tavsiye verdiği bir süreç var.
1	Hayır, ancak topluluk üyelerinin araştırma gündemi hakkında tavsiyede bulunmaları veya kararlar almaları için bir süreç oluşturmaya yönelik mevcut çabalar var.
0	Böyle bir süreci oluşturmak için herhangi bir süreç ve çaba yoktur.

*Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde, iklim değişikliğinden ve çevresel adaletsizliklerden orantısız bir şekilde etkilenen toplulukların araştırma gündemine katkıda bulunabileceği veya karar alma süreçlerine dahil olabileceği resmi bir süreç **henüz mevcut değil**.*

Ancak, fakültenin çeşitli departmanları ve araştırma merkezleri, bu toplulukları etkileyen sağlık sorunlarına ilişkin araştırmalar yürütmektedir. Bu araştırmacılar, çalışmalarına katılımı teşvik etmek için yerel topluluklarla iş birliği yapmaktadır.

Bazı örnekler şunlardır:

- **Halk Sağlığı Anabilim Dalı:** Hava kirliliği ve solunum hastalıkları, su kirliliği ve gastrointestinal hastalıklar, iklim değişikliği ve vektör kaynaklı hastalıklar gibi konularda araştırma yürütmektedir.

Fakülte ayrıca, "Sağlıkta Eşitsizlikler ve Çevresel Adalet" adlı bir öğrenci araştırma grubuna ev sahipliği yapmaktadır. Bu grup, dezavantajlı toplulukların sağlık sorunlarına ilişkin farkındalığı artırmak ve çözümler geliştirmek için çalışmaktadır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin, iklim değişikliğinden ve çevresel adaletsizliklerden orantısız bir şekilde etkilenen toplulukların sesini daha fazla duyurmasına ve araştırma gündemine katkıda bulunmasına yardımcı olacak yeni mekanizmalar geliştirmesi için çalışmalar devam etmektedir.

4.Kurumunuzun geçmiş ve devam etmekte olan çevre ve sağlık araştırmalarını merkeze alan bir gezegensel sağlık web sitesi var mı?	
3	Kullanımı kolay, yeterince kapsamlı ve gelecek etkinlikleri, kurumunuzdaki gezegensel sağlık liderlerini ve ilgili finansman fırsatlarının hepsini içeren sağlık ve çevre ile ilgili çeşitli kampüs kaynaklarını merkezileştiren bir web sitesi vardır.
2	Sağlık ve çevre ile ilgili çeşitli kampüs kaynaklarını merkezileştirmeye çalışan bir web sitesi var, ancak kullanımı zor, güncellenmemiş veya yeterince kapsamlı değil.
1	Kurumun sağlık ve çevre ile ilgili bazı kaynakları içeren bir Sürdürülebilirlik Ofisi web sitesi vardır.
0	Bir web sitesi yoktur.

Tıp fakültesinin ayrıca bir web sitesi olmayıp Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin kapsamlı bir web sitesi vardır. Ve tüm duyurular o site üzerinden yapılmaktadır. <https://cevsam.omu.edu.tr/tr/haberler/page:3>
<https://yesiluniversite.omu.edu.tr/tr>

5. Kurumunuz yakın zamanda gezegensel sağlık ile ilgili konularda bir konferans veya sempozyuma ev sahipliği yaptı mı?

4	Evet, tıp fakültesi geçen yıl gezegensel sağlık ile ilgili konularda en az bir konferans veya sempozyuma ev sahipliği yaptı.
3	Evet, kurum geçen yıl gezegensel sağlık ile ilgili konularda en az bir konferans veya sempozyuma ev sahipliği yaptı.
2	Evet, kurum son 3 yıl içinde gezegensel sağlık ile ilgili konularda bir konferansa ev sahipliği yaptı.
1	Kurum doğrudan herhangi bir konferansa ev sahipliği yapmadı, ancak yerel bir gezegensel sağlık etkinliği için mali destek sağladı.
0	Hayır, kurum son üç yılda gezegensel sağlık ile ilgili konularda bir konferansa ev sahipliği yapmadı.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Çevre Topluluğu ve Çevre Mühendisliği Bölümü koordinatörlüğünde 21-22 Aralık 2023 tarihlerinde "Yeşil Üniversite Öğrenci Çalıştayı" OMÜ Kadın Girişimcilik Topluluğu ve Sosyoloji Topluluğu katılımı ile düzenlendi. Yaklaşık 250 kişinin katılım gösterdiği çalıştay, Sürdürülebilir Atık Yönetimi, Sürdürülebilir Ulaşım, Sürdürülebilir Su Yönetimi, Yenilenebilir Enerji ve Yeşil Yapılar, İklim Farkındalığı, Bilinçlendirme ve Karbon Ayak İzi olmak üzere 5 farklı oturumda gerçekleşti.

<https://cevsam.omu.edu.tr/tr/haberler/omude-yesil-universite-ogrenci-calstay-tamamland>

6. Tıp fakülteniz ulusal veya uluslararası bir gezegensel sağlık veya SSE organizasyonunun üyesi mi?

1	Evet, tıp fakültesi ulusal veya uluslararası bir gezegen sağlığı veya SSE kuruluşunun üyesidir
0	Hayır , tıp fakültesi böyle bir organizasyonun üyesi değil.

Evet, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi **birkaç ulusal ve uluslararası gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık (SSE) organizasyonunun üyesidir:**

Ulusal Üyelikler:

- **Türkiye Halk Sağlığı Kurumu:** <https://hsgm.saglik.gov.tr/>
- **Türk Halk Sağlığı Derneği:**
- **Türkiye Çevre Sağlığı Derneği:**
- **Sürdürülebilir Kalkınma ve Temiz Üretim Derneği:**

Uluslararası Üyelikler:

- **International Society for Environmental Epidemiology (ISEE):** <https://www.isee.org/>
- **International Network for Planetary Health Education (INPHE)**

- *Health Care Without Harm (HCWH):* <https://noharm.org/>

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin bu organizasyonlara üyeliği, çevre ve sağlık alanındaki araştırmalarını ve eğitim programlarını geliştirmeye olan bağlılığını göstermektedir.

Bölüm Toplamı (17 üzerinden 14)

9

Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, tıp fakültesinin gezegensel sağlık ile ilgili toplumsal hizmetlere ve savunuculuk çabalarına katılımını değerlendirir. Gezegensel sağlığı araştırmak ve öğretmek gereklidir, ancak yeterli değildir. Kurumların ayrıca çevresel sağlık zararlarından en çok etkilenen topluluklarla doğrudan ilişki kurması da önemlidir. İklim değişikliği büyük ölçüde güce ve kaynaklara sahip olanlar tarafından yaratılan bir sorun olsa da, etkileri orantısız bir şekilde yetersiz kaynaklara sahip nüfuslar ve beyaz olmayan topluluklar üzerinde etkili oluyor. Kurumlar, çevresel sağlık tehditleri hakkında bilgi paylaşmak, değişimi birlikte savunmak ve öğrencilere bu çalışmanın bir parçası olmaları için fırsatlar sağlamak için iklim değişikliği ve kirlilikten etkilenen yerel topluluklarla ortaklıklar kurmalıdır.

1. Tıp fakülteniz, gezegensel sağlığı ve çevre sağlığını desteklemek için toplum örgütleriyle işbirliği yapıyor mu?	
3	Evet, tıp fakültesi, gezegensel sağlığı ve çevre sağlığını desteklemek için birden fazla toplum örgütüyle aktif bir şekilde ortaktır.
2	Evet, tıp fakültesi, gezegensel sağlığı ve çevre sağlığını desteklemek için bir toplum örgütüyle aktif bir şekilde ortaktır.
1	Kurum toplum örgütleriyle ortaktır,ama tıp fakültesi bu ortaklığın bir parçası değildir.
0	Hayır, böyle aktif bir partnerliği yoktur.

Tıp Fakültesi direkt olarak STK'larla işbirliği yapmıyor olsa da kurum içinde OMÜ Çevre Topluluğu inisiyatifiyle bir STK zirvesi düzenlenmiştir. Bunun yanında topluluk, TEMA Vakfı ve Let's Do It Türkiye ile işbirliği gerçekleştirmiştir.

2. Tıp fakülteniz gezegensel sağlık ile ilgili halka yönelik kurslar veya etkinlikler düzenliyor mu?	
3	Tıp fakültesi, her yıl en az bir kez halka yönelik kurslar veya etkinlikler düzenler.
2	Tıp fakültesi yılda en az bir kez halka açık kurslar veya etkinlikler düzenler , ancak bunlar öncelikle bir halk izleyici kitlesi için oluşturulmaz.
1	Kurum, halka yönelik kurslar veya etkinlikler düzenlemiştir, ancak tıp fakültesi bu kursların veya etkinliklerin planlanmasında yer almamıştır.
0	Kurum/tıp fakültesi, halka yönelik bu tür kurslar veya etkinlikler düzenlemedi.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, gezegensel sağlık ile ilgili halka yönelik kurslar veya etkinlikler düzenlenmemiştir.

3. Tıp fakülteniz, duyurularında gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili konuları düzenli olarak ele alıyor mu?	
---	--

2	Evet, tüm öğrenciler düzenli olarak gezegesel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konulu duyurular alır.
1	Evet, bazen gezegesel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konuları duyurularda yer alır.
0	Hayır, öğrenciler gezegesel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konulu duyurular almaz.
<i>Akciğer kanseri, KOAH vb. Hastalıklar ve hava kirliliği ile ilişkileri için zaman zaman hastane içine afişler asılmaktadır.</i>	

4. Kurum veya tıp fakültesine bağlı hastane gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki bilgi ve becerilerinin mesleki kariyerleri boyunca güncel kalmasını sağlamak amacıyla mezuniyet sonrası bireyleri hedefleyen mesleki eğitim faaliyetlerinde bulunuyor mu?	
2	Evet, kurum veya tıp fakültesi hastanesi, gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili olarak, en az biri gezegen sağlığına odaklanan olmak üzere, mezuniyet sonrasında sorumlu birimler için birden fazla yüz yüze veya çevrimiçi kurs sunmaktadır.
1	Evet, kurum veya tıp fakültesi hastanesi, gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili olarak mezuniyet sonrasında sorumlu birimler için bir kurs sunmaktadır.
0	Mezuniyet sonrasında sorumlu birimler için bu tür erişilebilir kurslar yoktur.
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde her sene, Halk Sağlığı Departmanında lisansüstü öğrenciler ve asistan eğitimi için "Tek Sağlık" başlıklı, birey, toplum ve ekosistemin halk sağlığı üzerindeki etkilerini aydınlatmaya yönelik bir seminer düzenlenmektedir. Aynı seminerde zoonotik hastalıklara da yer verilmektedir.</i> <i>Tek Sağlık:</i> <i>"İnsan ve hayvan sağlığına hizmet eden veteriner hekimleri, beşeri hekimleri ve diğer sağlık uzmanlarını kapsayan bir terim olmakla birlikte, hayvanlardan insanlara geçebilen ve halk sağlığı açısından tehdit oluşturan enfeksiyöz hastalıkların kontrolü ile bu hastalıkların yayılımı ve evriminin anlaşılmasını sağlayan bir kavramdır" olarak tanımlanmıştır.</i>	

5. Tıp fakültenizde veya tıp fakültesine bağlı hastanenizde, hastalar için çevresel sağlık maruziyetleri hakkında erişilebilir eğitici materyaller mevcut mu ?	
2	Evet, fakülteye bağlı tüm hastanelerde , hastalar için için eğitici materyaller mevcut.
1	Fakülteye bağlı bazı hastanelerde , hastalar için için eğitici materyaller mevcut.
0	Hayır,fakülteye bağlı hiçbir hastanede eğitici materyaller mevcut değil.
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi ve tıp fakültesine hastanemizde, hastalar için çevresel sağlık maruziyetleri hakkında erişilebilir eğitici materyaller mevcut değildir.</i>	

5. Tıp fakültenizde veya tıp fakültesine bağlı hastanenizde, hastalar için iklim değişikliği ve sağlık üzerindeki etkileriyle ilgili erişilebilir eğitici materyaller mevcut mu ?

2	Evet, fakülteye bağlı tüm hastanelerde , hastalar için için eğitici materyaller mevcut.
1	Fakülteye bağlı bazı hastanelerde , hastalar için için eğitici materyaller mevcut.
0	Hayır,fakülteye bağlı hiçbir hastanede eğitici materyaller mevcut değil.
<i>Fakülteye bağlı hastanede iklim değişikliği ile ilgili eğitici materyaller mevcut değil.</i>	

Bölüm Toplamı (14 üzerinden 3)	3
---------------------------------------	----------

Bunların dışında bahsetmek istediğiniz tıp fakültenizde veya kurumunuzda sunulan ek kaynaklar var mı? Öyle ise , lütfen bunun altına açıklayın.

Gezegensel Sağlık Öğrenci Girişimlerine Destek

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, ödenek, burslar, programlama ve öğrenci grupları gibi öğrenciler tarafından yönetilen gezegen sağlığı girişimlerine yönelik kurumsal desteği değerlendirir. Gezegensel sağlık genç bir alandır ve iklim değişikliğinin yoğun bir şekilde şekillendirdiği bir gelecekle karşı karşıya olan gençler olarak, öğrenciler genellikle bir kurumda bununla ilk ilgilenenlerden olmaktadır. Kurumlar, öğrencilerin sürdürülebilir kalite iyileştirme girişimlerine katılmaları, ilgi alanlarındaki danışmanları keşfetmeleri ve gezegensel sağlık projeleri için ödenek almaları için destek sağlamalıdır.

1. Tıp fakülteniz veya kurumunuz, bir sürdürülebilirlik girişimini / kalite iyileştirme projesini hayata geçirmekle ilgilenen tıp öğrencilerine destek sunuyor mu?	
2	Evet, tıp fakültesi veya kurum, bir sürdürülebilirlik girişimlerini/kalite iyileştirme projelerini hayata geçirmeleri için hibeler sunar ya da sürdürülebilirlik kalitesi iyileştirme projeleri çekirdek müfredatın bir parçasıdır.
1	Tıp fakültesi veya kurum sürdürülebilirlik kalitesi iyileştirme projelerini teşvik eder (staj için veya dikey olarak gereklilikleri yerine getirmek için) ve öğrencilerin bu projelerde başarılı olmalarına yardımcı olacak kaynaklar sunar, ancak öğrenci hibeleri ve katılma zorunluluğu yoktur.
0	Hayır, ne tıp fakültesi ne de kurum sürdürülebilirlik girişimleri veya sürdürülebilirlik kalitesi iyileştirme projeleri için fırsatlar ve destekler sunmuyor.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi 2021 yılında şuan aktif olmayan “Öğrenci Projeleri Destek Programı” adlı proje başlattı. Proje yalnız tıp fakültesi öğrencilerini değil tüm Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerini kapsamıştır. Bu projede altı başlık yer almaktadır. Bu başlıkların içerisinde “Çevre Bilinci” de yer almıştır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi bu proje için öğrencilere 5000 TL ödenek sağlamıştır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tıp Fakültesi Öğrenci Toplulukları'nın düzenlediği etkinlikler için destek sağlar. SKS, öğrenci topluluklarının yürüttüğü çevre projeleri için de bütçe sağlar.

2. Kurumunuz tıp öğrencilerine gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırma yapma fırsatları sunuyor mu?	
2	Kurumun , gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırması yapmakla ilgilenen öğrenciler için özel bir araştırma programı veya bursu vardır.
1	Öğrencilerin gezegensel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırma yapmaları için araştırma fırsatları vardır, ancak bunları boş zamanlarında bunları araştırmaları ve yürütmeleri için öğrenci girişimleri/toplulukları olmasını gerektirir.
0	Öğrencilerin gezegensel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmalarına katılmaları için fırsatlar sunulmamaktadır .

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi tıp öğrencilerine gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırma yapmak için spesifik bir fırsat sunmamaktadır.

3. Tıp fakültesinin, tıp öğrencilerinin gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri faaliyetleri ile ilgili özgül bilgileri ve tıp fakültesi içerisindeki danışmanları bulabilecekleri bir web sayfası var mı? Örneğin, gerçekleştirilen projeler, tıp fakültesinde devam eden mevcut girişimler ve/veya potansiyel danışmanların iletişim bilgileri.

2	Tıp fakültesinin, ilgili girişimler hakkında güncel bilgileri ve potansiyel danışmanların iletişim bilgilerini içeren, gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili özgül bilgiler içeren tıp fakültesine ait bir web sayfası vardır.
1	Tıp fakültesi içinde gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki projeler ve danışmanlar hakkında bazı bilgiler içeren tıp fakültesine ait bir web sayfası var, ancak sayfa özgül bilgiler açısından eksiktir .
0	Tıp fakültesine özgü gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki projeler ve danışmanlar hakkında bazı bilgilere ulaşmak için bir web sayfası yoktur .

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesinin, tıp öğrencilerinin gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri faaliyetleri ile ilgili özgül bilgileri ve tıp fakültesi içerisindeki danışmanları bulabilecekleri bir web sayfası maalesef bulunmamaktadır.

4. Tıp fakültenizde, fakülte danışmanları tarafından desteklenen gezegensel sağlık katılımını, bursunu ve kampüste savunuculuk kültürünü geliştirmeye odaklanmış kayıtlı öğrenci grupları var mı?

2	Evet, tıp fakültemde fakülte tarafından desteklenen gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri odaklı bir öğrenci organizasyonu var.
1	Evet, tıp fakültemde fakülte tarafından desteklenmeyen gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri odaklı bir öğrenci organizasyonu var.
0	Hayır, tıp fakültemde gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri odaklı bir öğrenci organizasyonu yok.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde, fakülte danışmanları tarafından desteklenen gezegensel sağlık katılımını, bursunu ve kampüste savunuculuk kültürünü geliştirmeye odaklanmış kayıtlı öğrenci grupları maalesef bulunmamaktadır.

5. Müfredat iyileştirmesini ve/veya en iyi sürdürülebilirlik uygulamalarını savunmak için tıp fakültesinde veya kurumda karar verme kurulunda görevli olan, sürdürülebilirlik görüşlerini temsil etmekten sorumlu bir öğrenci var mı?

1	Evet, tıp fakültesinde veya kurumsal karar alma konseyinde/kurulunda görev yapan bir öğrenci temsilcisi bulunmaktadır.
---	--

0	Hayır, böyle bir öğrenci temsilcisi yoktur.
<i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde en iyi sürdürülebilirlik uygulamalarını savunmak ve kurumun sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasını sağlamaya çalışan, iklim elçisi Yusuf Dursun Durmuş yer almaktadır.</i>	

6. Geçen yıl, kurumun aşağıdaki kategorilerde bir veya daha fazla müfredat dışı gezegensel sağlık programı veya girişimi oldu mu? (her biri 1 puan)	
1	Öğrencilerin bahçeler, çiftlikler, topluluk destekli tarım (CSA), balıkçılık programları veya kentsel tarım projeleri gibi organik tarım ve sürdürülebilir gıda sistemlerinde deneyim kazanabilecekleri projeler.
1	Hedef kitle olarak öğrencilerin bulunduğu gezegensel sağlıkla ilgili paneller, konuşmacı serileri veya benzer etkinlikler.
1	Öğrencilerin, doğrudan yerel bir çevre adaleti topluluğunun üyelerinden karşılaştıkları iklim ve çevre sorunlarını ve sağlık profesyonellerinin bu maruz kalma ve etkileri ele almak için topluluklarıyla nasıl ortaklık kurabileceklerini öğrendikleri etkinlikler.
1	Hedef kitle olarak öğrencilerin bulunduğu gezegensel sağlıkla ilgili kültürel sanat etkinlikleri, performanslar ve enstalasyonlar.
1	Antropojenik çevresel etkilere karşı toplum dayanıklılığı oluşturmakla ilgili yerel gönüllülük fırsatları.
1	Kır veya açık hava programları (ör. öğrenciler için yürüyüş, sırt çantasıyla gezinti, kano veya diğer gezileri organize eden)
<p><i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Toplulukları'ndan EMSA, "All Clean" Projesi ile çevredeki çöp ve atıkları toplamıştır.</i></p> <p><i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Toplulukları'ndan TÖB, "Bir Kapak Bir Umut" projesi ile hem engelli bireyler için hem de çevre bilinci ve geri dönüşüm için farkındalık kazandırma çalışması gerçekleştirmiştir.</i></p> <p><i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Toplulukları'ndan Kök Hücre Topluluğu, 16 Eylül Dünya Temizlik Günü'nde çevre temizliğine dikkat çekerek atık ve çöp toplama işlemi gerçekleştirmiştir.</i></p> <p><i>Ayrıca sadece tıp öğrencilerinin değil tüm Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin de katılabileceği çevre bilinci ve sürdürülebilirlik kulüpleri de yer almaktadır. Bunlar, Çevre Topluluğu, Bisiklet Topluluğu, Kuş Gözlem Topluluğu, Genç Tema Üniversite Topluluğu ve Sürdürülebilir Yaşam Topluluğu'dur.</i></p> <p>https://topluluk.omu.edu.tr/</p>	

Bölüm Toplamı (15 üzerinden 4)	4
---------------------------------------	----------

Kampüs Sürdürülebilirliği

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, tıp fakültesi ve/veya kurum tarafından sürdürülebilirlik girişimlerine verilen desteği ve katılımı değerlendirir. Sağlık sektörü, sera gazı emisyonlarının yanı sıra yerel, bölgesel ve küresel ekosistemlere zarar veren kirliliğe önemli bir katkıda bulunuyor. Sağlık, doğası gereği yoğun kaynak gerektiren bir çaba olsa da, sağlık sektörü dünyayı daha sürdürülebilir bir geleceğe taşımaya hazır. Bu, enerjimizi nereden aldığımızdan altyapımızı nasıl inşa ettiğimize ve hangi şirketlere yatırım yaptığımız kadar sistemlerimizin nasıl çalıştığının her yönünü incelemeyi içerecektir. Tıp fakültelerimiz, kliniklerimiz ve hastanelerimiz sürdürülebilir uygulamalar için standartları belirlemeli ve çevresel etkinin en aza indirilmesi söz konusu olduğunda diğer sektörlerle nelerin mümkün olduğunu göstermelidir.

1. Tıp fakülteniz ve/veya kurumunuzun bir Sürdürülebilirlik Ofisi var mı?	
3	Evet, kendini kampüs sürdürülebilirliğine adanmış birden fazla tam zamanlı personeli olan bir Sürdürülebilirlik Ofisi bulunmaktadır. Sürdürülebilirlik Ofisi tüm kampüse hizmet veriyorsa hastanede ve/veya tıp fakültesinde sürdürülebilirlik için atanmış en az bir personel bulunur.
2	Kampüs sürdürülebilirliğine adanmış bir veya daha fazla tam zamanlı personeli olan bir Sürdürülebilirlik Ofisi vardır, ancak tıp fakültesi ve/veya hastane sürdürülebilirliğinden sorumlu belirli bir personeli yoktur.
1	Maaşlı sürdürülebilirlik personeli yoktur, ancak bir sürdürülebilirlik görev grubu veya komitesi vardır.
0	Kampüs sürdürülebilirliğini denetlemekten sorumlu herhangi bir personel veya görev grubu yoktur.

Ondokuz Mayıs Üniversitesine ait "Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi" mevcuttur. Merkezin kuruluş amacı, çevre sorunlarını bilimsel olarak belirlemek, çözüm yöntemlerini geliştirmek ve uygulamak, kamu özel kuruluşların çevre sorunları ile ilgili başvurularını ele almak, bunlar üzerinde araştırma yapmak ve yaptırmak; çevre bilincini gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Merkezin akademik, teknik ve idari personelleri bulunmaktadır. <https://cevsam.omu.edu.tr/tr>

2. Kurumunuz/tıp fakülteniz kendi karbon ayak izini azaltma planı ne kadar iddialı?	
5	Kurumun/tıp fakültesinin 2030 yılına kadar karbon nötrlüğüne ulaşmak için yazılı ve onaylanmış bir planı vardır.
3	Kurumun/tıp fakültesinin 2040 yılına kadar karbon nötrlüğüne ulaşmak için yazılı ve onaylanmış bir planı vardır.
1	Kurumun/tıp fakültesinin 2040 yılına kadar karbon nötr olma hedefi var ancak bu hedefe ulaşmak için bir plan oluşturmadı veya oluşturulan plan yetersiz .
0	Kurum/tıp fakültesi yukarıda listelenen gerekliliklerden hiçbirini karşılamıyor.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi 'nin 2024-2028 Stratejik Planı mevcuttur. <https://sgdb.omu.edu.tr/StratejikPlan-2024-2028>

Stratejik Plan aşağıdaki hedefleri kapsamaktadır:

- *Yeşil dđnüřüm altyapısının oluşturulması için başta tarım, sanayi, ulaştırma ve enerji sektörlerinde olmak üzere yeşil teknoloji Ar-Ge projeleri desteklenmeye devam edilecek, yeşil hidrojen ve enerji depolama gibi emisyon azaltılmasına katkı sağlayan teknolojilerin yatırım ekosistemi geliştirilecektir.*
- *Akademik ve idari personel ile öğrencilerde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik farkındalık çalışmaları ile topluma katkı çalışmalarının yürütülmesi,*
- *Çevreye duyarlı teknolojilerin geliştirilmesinde disiplinlerarası araştırma ve iş birliklerinin teşvik edilmesi,*
- *Yeni inşa edilecek binalarda çevre dostu sistemlerin kullanılması, eski binalarda ise bu yönde iyileştirilmelerin yapılması*
- *Toplumun kendi olanakları doğrultusunda çevresel sorunların önüne geçilmesinde alabilecekleri koruyucu, önleyici ve iyileştirici önlemlerin neler olabileceği ve nasıl uygulanabileceği hususunda üniversite –toplum iletişimi etkinlikleri düzenlenebilir.*
- *OMÜ kaynaklı sürdürülebilir öğrenme yönetim sisteminin (ÖYS) olmaması,*
- *Değişen toplumsal ihtiyaçlara yönelik program ve müfredat güncellemelerinin istenilen düzeyde yapılamıyor olması*
- *Kurumun çevre duyarlılığının yüksek olması ve çevre sorunları uygulama ve araştırma merkezinin varlığı ancak çevre duyarlılığını artırmaya yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yetersizliği Çevre okuryazarlığının geliştirilmesine yönelik faaliyetler düzenlenmesi*
- *Küresel ısınmanın artması ve iklim değişiklikleri nedeniyle yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelme gereksinimi*
- *Üniversitemizde sürdürülebilir kalkınma ile ilgili farkındalığın ve uygulamaların düşük olması*
- *Çevreye duyarlı teknolojilerin geliştirilmesinde disiplinlerarası araştırma ve iş birliklerinin teşvik edilmesi*
- *Akademik ve idari personel ile öğrencilerde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik farkındalık çalışmaları ile topluma katkı çalışmalarının yürütülmesi*
- *<https://www.kureselamaclar.org/>*
- *Çok disiplinli ve öncelikli alanlarda yapılacak araştırmaları artırmak ve işbirliklerini geliştirmek için çalışma komisyonları (Sağlık, Bilişim, Malzeme, Tarım, Hayvancılık ve Çevre vs.) kurulacak ve bunların alt yapıları güçlendirilecektir.*

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin 20230 ve 2050 hedefleri olduğu bilinmektedir ancak bu hedeflere ulaşmak için bir plan oluşturulduğu bilinmemektedir.

3. Tıp fakültesi tarafından eğitim için kullanılan binalar/altyapı (hastane hariç) yenilenebilir enerji kullanıyor mu?

3	Evet, tıp fakültesi binaları için gerekli enerjinin %100 'ü yenilenebilir enerjiden karşılanıyor.
2	Tıp fakültesi binaları, enerji ihtiyacının >%80'ini tesis dışı ve/veya tesis içi yenilenebilir enerjiden karşılıyor.
1	Tıp fakültesi binaları, enerji ihtiyacının >%20'sini tesis dışı ve/veya tesis içi yenilenebilir enerjiden karşılıyor.
0	Tıp fakültesi binaları, enerji ihtiyacının <%20'sini tesis dışı ve/veya tesis içi yenilenebilir enerjiden karşılıyor.

Puan açıklaması: Kampüs genelinde enerji tüketimi takip edilmekte ve analiz edilmektedir. Bu veriler, enerji tasarrufu sağlamak ve etkin yönetim için kullanılmaktadır. Ayrıca, kampüs içerisindeki bina aydınlatmalarında led aydınlatmalar kullanılmaktadır. Diğer taraftan ısıtmada kullanılan kalorifer peteklerinde termostatik vanalar tercih edilmiş olup tüm binalarda ısı yalıtımı mevcuttur. Bu sayede ısıtma enerjisinin daha verimli kullanılması sağlanmıştır. Ancak, tıp fakültesi binasının enerji ihtiyacı yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanmamaktadır.

4. Sürdürülebilir bina uygulamalarından tıp fakültenizdeki yeni binaların tasarımı ve inşası ve eski binaların yeniden modellenmesi ile tıp fakültesi kampüsündeki yeni ve eski binalar için yararlanılıyor mu?

3	Evet, tıp fakültesi kampüsündeki yeni binalar için sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmaktadır ve eski binaların çoğu daha sürdürülebilir olacak şekilde güçlendirilmiştir .
2	Tıp fakültesi kampüsündeki yeni binalar için sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmaktadır, ancak eski binaların çoğu güçlendirilmemiştir .
1	Sürdürülebilir bina uygulamaları yeni binalar için yetersiz veya eksik uygulanmaktadır.
0	Yeni binaların yapımında sürdürülebilirlik dikkate alınmamaktadır.

Enerji verimliliği, üniversite binalarının tasarımında ön planda tutulan bir önceliktir. Binalar, enerji tüketimini minimize edecek şekilde planlanmakta ve yenilikçi tasarım yaklaşımları kullanılmaktadır. Elektrik tüketimi gerektiren cihazlarda enerji tasarruflu ekipmanlar tercih edilmekte ve binaların ısı kontrolü ve havalandırma sistemleri gibi alanlarda enerji verimliliğini artırmak için akıllı teknolojiler uygulanmaktadır. Enerji tüketiminin izlenmesi ve yönetimi de büyük önem taşımaktadır. Yenileme ve bakım çalışmaları sırasında enerji verimliliği yüksek ekipmanlar tercih edilmekte ve elektrik altyapısı sürekli olarak iyileştirilmektedir, ayrıca eski binalara ihtiyaç dahilinde güçlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Ancak yeni binaların tasarımı ve inşası sürecinde yararlanılan sürdürülebilirlik yönergeleri mevcut değildir.

5. Tıp fakültesi, öğrenciler için çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve sağlamak ve işe gidip gelmenin çevresel etkisini azaltmak için stratejiler uyguladı mı?

2	Evet, tıp fakültesi, güvenli aktif ulaşım, toplu taşıma veya araba paylaşımı gibi çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve sağlamak için stratejiler uygulamıştır ve bu seçenekler
---	--

	öğrenciler tarafından iyi bir şekilde kullanılmaktadır. Alternatif olarak, kampüs konumu sürdürülebilir olmayan ulaşım biçimlerine uygun değildir.
1	Tıp fakültesi, çevre dostu ulaşım seçenekleri sağlamak için bazı stratejiler uygulamıştır, ancak seçeneklerin erişilebilirliği veya yapılan reklamı yetersiz kalmıştır..
0	Tıp fakültesi, çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve sağlamak için stratejiler uygulamamıştır.
<p><i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi, dünya nüfusunun artmasıyla birlikte artan enerji talebinin çevresel etkilerini azaltmayı ve temiz enerji kaynaklarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi yeşille iç içe kampüs yerleşkeleri ile doğanın bir parçası olmaktadır. Tüm kampüsler genelinde sahip olduğu yaygın ulaşım ağı, yaya yolları ağı, bisiklet yolları ağı ve dezavantajlı vatandaşlar için sanat yapıları ile ulaşım konusunda sürdürülebilir bir yapı içerisindedir. Üniversitemiz sera gazı salınımını azaltmak için kampüs içinde bisiklet kullanımını kolaylaştırmak amacıyla bisiklet yollarını ulaşım ağına kazandırmıştır. Emisyonları azaltma noktasındaki bir diğer önemli gelişme ise kampüs içerisinde toplu ulaşımda elektrikli otobüslerin kullanılması olmuştur.</i></p> <p><i>Samsun Büyükşehir Belediyesi ile sağlanan protokoller ile 2019 yılından itibaren tüm ana kampüsü kat eden tramvay hattı ve 2022 yılından itibaren sıfır emisyonlu elektrikli otobüsler ile kampüs ile şehir bağlantısı sağlanmaktadır. Toplu taşımanın yanı sıra yaygın personel servisleri ile şehrin dört bir tarafına ulaşarak personelinin bireysel taşıt kullanımını en aza indirmeyi hedeflemektedir.</i></p> <p><i>Ondokuz Mayıs Üniversitesi doğayla iç içe yaya yolları ağı ile tam manasıyla yaya dostu bir üniversitedir. Kolay ulaşılabilir dijital ve basılı yaya güzergahı haritaları ile yaya dostu üniversitemiz yayaların hızlıca sağlık merkezi, durak, atm, kafeterya gibi sosyal donatı alanlarına ulaşabilecekleri homojen bir alansal dağılıma sahiptir.</i></p> <p><i>Tüm kampüs yerleşkelerinde yaya yolları paralelinde güvenlikleri sağlanmış bisiklet yolları ile kampüs içerisinde bisiklet kullanımı teşvik edilmektedir. Sağlık Bakanlığı ile yürütülen "Sağlık için pedalla" projesi ile kampüs içerisinde bisiklet paylaşım noktaları oluşturulmuştur. Sahil bandındaki kampüslerimiz içerisinde e-scooter paylaşım uygulamaları ile ulaşım sağlanmaktadır.</i></p> <p><i>Yaya yolları üzerinde 3 boyutlu kabartmalar ve rampalar ile ulaşım kolaylığı sağlanmaktadır. Tüm bina girişlerinde ve içerisinde rampalar, giriş kolaylıkları ve engelli lavaboları temin edilmiştir. Toplu taşımada ulaşım kolaylıkları sağlanmış ve kampüs içerisinde belli noktalarda engelli araç şarj istasyonları kurulmuştur.</i></p> <p><i>Kampüsün konumu dolayısıyla, öğrenciler kampüse gidiş gelişler ve kampüs içi ulaşımda tramvay ve otobüs hattından daha sık yararlanmaktadır.</i></p>	

6. Tıp fakültenizin organik geri dönüşüm programı (kompost) ve geleneksel geri dönüşüm programı (alüminyum/kağıt/plastik/cam) var mı?	
2	Evet, tıp fakültesinde öğrencilerin ve öğretim üyelerinin erişebileceği kompost ve geri dönüşüm programları bulunmaktadır.
1	Tıp fakültesinde öğrencilerin ve öğretim üyelerinin erişebileceği geri dönüşüm veya kompost programları vardır, ancak ikisi bir arada bulunmamaktadır.
0	Tıp fakültesinde kompost veya geri dönüşüm programı yoktur.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi tıp fakültesi binalarında amfi girişlerinde, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin erişebileceği geleneksel geri dönüşüm kutuları bulunmaktadır. Ancak organik geri dönüşüm kutuları sadece tıp fakültesi hastanesi ve yemekhanesinde mevcuttur. Ayrıca, tıp fakültesi yemekhanesinde atık yağ toplama kutusu bulunmaktadır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesinde oluşturulan atık getirme merkezinde Entegre Katı Atık Yönetimi kapsamında cam, kâğıt, plastik, metal ve tehlikeli atıklar (atık pil, bitkisel atık yağ vb.) geçici olarak depolanıp geri dönüşüme kazandırılmaktadır. Üniversitemizde 6 adet Atık Geçici Depolama Alanı, 1 adet Atık Getirme Merkezi bulunmaktadır. Üniversitemiz 12.07.2019 tarih ve 30829 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Sıfır Atık Yönetmeliği’nce Sıfır Atık Yönetim Sistemi’ni kurarak 29.07.2020 tarihinde “Temel Seviye Sıfır Atık Belgesi”ni almaya hak kazanmıştır. Türkiye’yi kapsayan “Sıfır Atık” projesi kapsamında OMÜ’de çalışmalar yürütülmektedir.

Üniversitenin arşivinde bulunan, süresini tamamlamış kağıt atıkları Samsun ili sınırlarında bulunan lisanslı bir firma tarafından alınıp geri dönüşümü sağlanarak ekonomiye kazandırılmaktadır. Yemekhaneden çıkan yemek artıkları toplanarak hayvan barınağına teslim edilmektedir. Bitkisel atık yağlar, lisanslı bir firma tarafından toplanmakta ve geri dönüşüme gönderilmektedir. Elektronik atıklar üniversite tarafından toplanarak Makine ve Kimya Sanayii Kurumu’na gönderilmektedir. Atık piller geri dönüşüm için tüm birimlerde özel kutularda toplanmaktadır.

7. Tıp fakültesi, kampüs yiyecek ve içecek seçimleriyle ilgili kararlar alırken sürdürülebilirlik kriterlerini uyguluyor mu (örn. yerel kaynak kullanımı, eti azaltma, plastik ambalajı azaltma)?

3	Evet, tıp fakültesi, etsiz günler veya kırmızı etsiz günler de dahil olmak üzere, yiyecek ve içecekler için yeterli sürdürülebilirlik gerekliliklerine sahiptir ve yiyecek ve içecek sürdürülebilirliğini artırmak için çaba sarf etmektedir.
2	Yiyecek ve içecekler için sürdürülebilirlik yönergeleri var, ancak bunlar yetersiz veya isteğe bağlı . Tıp fakültesi, yiyecek ve içecek sürdürülebilirliğini artırmak için çaba sarf etmektedir.
1	Yiyecek ve içecekler için sürdürülebilirlik yönergeleri var, ancak bunlar yetersiz veya isteğe bağlı . Tıp fakültesi, yiyecek ve içecek sürdürülebilirliğini artırma çabalarına dahil değildir .
0	Yiyecek ve içecekler için sürdürülebilirlik yönergeleri yoktur.

Yiyecek ve içeceklerle ilgili sürdürülebilirlik yönergeleri bulunmamaktadır. Hatta, bir ay içinde en fazla 1 veya 2 gün et içermeyen yemek günü düzenlenmekte ve diğer günlerde genellikle tavuklu veya etli yemekler sunulmaktadır. Ancak, plastik kullanımını azaltmak için görevliler sürekli dikkat göstermektedirler. Öğrencilerin bir bardak su alması ve geri kalanını su sebilinden doldurması yönünde bir uygulama benimsenmiştir.

8. Tıp fakültesi veya kurum, ürün tedariki ile ilgili kararlar alırken sürdürülebilirlik kriterlerini uyguluyor mu?

3	Evet, tıp fakültesi ürün tedariki için yeterli sürdürülebilirlik gerekliliklerine sahiptir ve tedarikin sürdürülebilirliğini artırma çabaları içindedir.
---	--

2	Ürün tedariki için sürdürülebilirlik yönergeleri vardır, ancak bunlar yetersiz veya isteğe bağlıdır . Tıp fakültesi, tedarikin sürdürülebilirliğini artırmak için çaba sarf etmektedir.
1	Ürün tedariki için sürdürülebilirlik yönergeleri vardır, ancak bunlar yetersiz veya isteğe bağlıdır . Tıp fakültesi, tedarikin sürdürülebilirliğini artırma çabalarına dahil değildir .
0	Ürün tedariki için sürdürülebilirlik yönergeleri yoktur.

Ürün tedariki için sürdürülebilirlik yönergeleri mevcuttur, fakat bunlar yetersiz veya isteğe bağlıdır. Tıp fakültesi, tedarikin sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik çabaları içermemektedir.

9. Tıp fakültesinde düzenlenen etkinlikler için sürdürülebilirlik gereklilikleri veya yönergeleri var mı?	
2	Tıp fakültesinde düzenlenen her etkinlik, sürdürülebilirlik kriterlerine uymalıdır.
1	Tıp fakültesi, sürdürülebilirlik ölçütlerine uymayı şiddetle tavsiye eder veya uymaya teşvik eder, ancak bunlar zorunlu değildir.
0	Tıp fakültesi etkinlikleri için sürdürülebilirlik yönergeleri yoktur.

Genel olarak üniversite içinde planlanmış programlar ve etkinlikler için yönergeler mevcuttur. Ancak, şu an itibarıyla tıp fakültesi öğrencilerinin bu kriterlere uymaları gerekmemektedir.

10. Tıp fakültenizin laboratuvar alanlarını çevresel olarak daha sürdürülebilir hale getirmeye yardımcı olacak programları ve girişimleri var mı?	
2	Evet, tıp fakültesinin laboratuvar alanlarını çevresel olarak daha sürdürülebilir hale getirmeye yardımcı olacak programları ve girişimleri vardır.
1	Laboratuvar alanlarının çevre açısından nasıl daha sürdürülebilir hale getirileceğine dair yönergeler var, ancak programlar veya girişimler yok.
0	Tıp fakültesinde laboratuvar alanlarını daha sürdürülebilir hale getirmek için hiçbir girişim yoktur.

Laboratuvar alanlarında enerji tüketimini azaltmayı amaçlayan enerji yönetimi politikaları uygulanır. Düşük tüketimli cihazlar kullanılmaktadır ve enerji israfını önlemek için laboratuvarlarda kullanılan ısıtma ve soğutma sistemleri optimize edilerek gerçekleştirilir.

Laboratuvarda kullandığımız malzemeler düzenli olarak geri dönüşüm kutularına konulmaktadır. Tehlikeli atık kaynakları hastane ve laboratuvarlardır. Hastanede oluşan tıbbi atıklar; Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Entegre Çevre Bilgi Sistemi – Atık Yönetimi (MoTAT) çerçevesinde Samsun Düzenli Katı Atık Depolama Sahası'nda yer alan Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi'nde sterilize edildikten sonra parçalanarak sahada düzenli depolanmaktadır. Belediyenin çöp sahasına göndermeden önce hastane yakınındaki geçici atık toplama yerinde depolanmaktadır. Laboratuvar ölçeğinde oluşan tehlikeli atıklar ise etiketli ayrı kaplarda toplanarak geçici atık depolama ünitesine gönderilmektedir.

11. Kurumunuzun bağış portföyü yatırımları arasında fosil yakıtlı şirketler var mı?	
4	Kurum, fosil yakıtlardan tamamen arındırılmıştır ve elden çıkarılan fonları yenilenebilir enerji şirketlerine veya yenilenebilir enerji kampüsü girişimlerine yeniden yatırma taahhüdünde bulunmuştur.
3	Kurum tamamen fosil yakıtlardan arındırılmıştır.
2	Kurum, fosil yakıt şirketlerinden kısmen arındırıldı veya tamamen elden çıkarma taahhüdünde bulundu, ancak şu anda hala fosil yakıt yatırımları var.
1	Kurum, fosil yakıt şirketlerinden arındırılmadı, ancak öğretim üyeleri ve/veya öğrenciler bunları elden çıkartmak için organize bir savunuculuk yürütüyor.
0	Evet, kurumun fosil yakıt şirketleri ile yatırımları var ve bunu değiştirmek için herhangi bir çaba gösterilmedi.
<i>Kurum, fosil yakıt şirketlerine yatırım yapmaya devam etmekte ve bu konuda herhangi bir değişiklik için çaba sarf edilmemektedir.</i>	

Bölüm Toplamı (32 üzerinden 10)	10
--	-----------

Bunlar dışında tıp fakültenizde veya kurumunuzda sunulan ve açıklamak istediğiniz ek sürdürülebilirlik kaynakları var mı? Eğer öyleyse, lütfen alta ekleyiniz.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2021 yılından itibaren "UI GreenMetric Dünya Üniversiteleri Sıralaması"nda yer almaktadır. Küresel iklim değişikliği, enerji ve su tasarrufu, atık geri dönüşümü ve yeşil ulaşım ile ilgili konulara dikkat çekmek amacıyla 2010 yılında Endonezya Üniversitesi tarafından "GreenMetric Üniversite Derecelendirme Sistemi" kuruldu.

GreenMetric Dünya Üniversiteleri Sıralaması; dünyadaki üniversiteleri çevreye duyarlılık, enerji ve iklim değişikliği, atık, ulaşım yönetimi ve sürdürülebilirliği dikkate alarak derecelendiriyor. Çevrenin sürdürülebilirliğine ve sürdürülebilirlikle ilgili ekonomik ve sosyal sorunlara daha fazla dikkat çekmeyi hedefleyen GreenMetric, her yıl dünya çapındaki binlerce üniversiteden sayısal veri toplayarak üniversitelerin yeşil kampüs ve sürdürülebilirlikle ilgili mevcut durumlarını ve politikalarını değerlendirmekte ve dünya çapında karşılaştırmakta. Üniversiteler, çevre dostu ve sürdürülebilir politika ve programları uygulamaya yönelik çabaları yansıtan tek bir puana göre değerlendiriliyor.

Yeşil ve çevre dostu bir kampüs olma hedefiyle faaliyetler yürüten ve motivasyonunu her geçen gün arttıran OMÜ, bu yıl toplam 1183 üniversitenin değerlendirildiği "GreenMetric Dünya Üniversiteleri Sıralaması"nda 105 basamaklık bir yükseliş ivmesiyle 364'üncü sıraya çıkarak önemli bir başarı yakalamış oldu.

OMÜ, GreenMetric Dünya Üniversiteleri Sıralamasında 2021 yılında 519 sırada, 2022 yılında ise 469'uncu sırada yer alıyordu.

<https://www.omu.edu.tr/tr/icerik/haber/omu-ui-greenmetric-uluslararası-sıralamasında-yükselisini-surduruyor>

Puanlama

Bölüme Genel Bakış

Bu bölüm, karnenin puanlanmasına odaklanmaktadır. Kurum, birbirinden ayrı bölümlerin her biri için bir not ve genel bir kurumsal not aldı. Bölüm puanı toplamları toplandı, bölüm için mevcut toplam puana bölündü ve yüzdeye çevrildi. Genel kurumsal not, bölüm notlarının ağırlıklı bir ortalamasıdır ve müfredat, daha fazla metrik sayısı nedeniyle daha yüksek bir ağırlık alır. Daha sonra her bölüm ve kurum geneli için harf notları aşağıdaki tabloya göre verilmiştir.

Harf Notu*	Yüzde
A	80% - 100%
B	60% - 79%
C	40% - 59%
D	20% - 39%
F	0% - 19%

*Her sınıf aralığında, ilk %5'lik bir puan (%_5 ila %_9) "+" ve en alttaki %5 (%_0-_4) içindeki bir puan "--" alır. Örneğin, %78'lik bir yüzde puanı B+ olacaktır.

Ondokuz Mayıs Tıp Fakültesi için Gezegensel Sağlık Notları

Aşağıdaki tablo, bu tıp fakültesine özel Gezegensel Sağlık Karnesindeki Ondokuz Mayıs Tıp Fakültesi için bireysel bölüm notlarını ve genel kurumsal notu göstermektedir.

Section	Ham puan %	Harf Notu
Gezegensel Sağlık Müfredatı(30%)	$(20/72) \times 100 = 27.8\%$	D
İnterdisipliner Araştırma (17.5%)	$(9/17) \times 100 = 82.4\%$	C
Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk(17.5%)	$(3/14) \times 100 = 21.4\%$	D-
Gezegensel Sağlık Öğrenci Girişimlerine Destek (17.5%)	$(4/15) \times 100 = 26.7\%$	D
Kampüs Sürdürülebilirliği (17.5%)	$(10/32) \times 100 = 31.3\%$	D
Kurum Notu	$(A \times 0.3 + B \times 0.175 + C \times 0.175 + D \times 0.175 + E \times 0.175) = 31.48\%$	D